

SCALA PARADISI

List bratra Guiga
z řádu kartusianského
o čtvero stupních
duše k Bohu

Družstvo Přatel Studià v Praze.

ps

SCALA PARADISI

SCALA
PARADISI

LIST BRATRA GUIGA
Z ŘÁDU KARTUSIANSKÉHO
O ČTVERO STUPNÍCH
DUŠE K BOHU

S VÝKLADEM
FRANTIŠKA SUAREZE S. J.

Družstvo Přátel Studia v Praze

1 9 2 5

NIHIL OBSTAT
JOSEPHUS HRONEK, CENSOR
IMPRIMATUR
PRAGAE, 3. FEBRUARII 1923.
† ANTONIUS PODLAHA,
EPISCOPUS PAPHIENSIS,
VICARIUS GENERALIS

~~NR. 6.6~~

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Mezi nemnoha slovy, která ještě nepozbyla půvabu a přitažlivosti, jest slovo Rozjímání. Oblast jeho jest tak vysoko, že tam nedostoupí noha velřelce, která by ji znesvětila, nezaléhá tam bluk světa, který by tam se svou kulturou natropil spoust. Květy a plody té tajemné zabradý zůstávají uchovány vpravdě jen těm, kteří jsou jich hodni, kteří tam stoupali namá-bavou cestou, oprostivše se ode všeho, co jim svět nabízel. K lidem klesajícím únavou ve zmatcích všedních dnů zalehne někdy vánek z oněch zabrad, a oni luší, že tam by našli občerstvení a odpočinku, i hledají, kudy a jak vniknouti v tu tajemnou říši. O vůdce a ná-vody by nebylo potíží. Je mnoho knih starých i nových, pojednávajících o tom umění. Než však si vhodné vyberete a osvojíte si jejich slovník, ztrávíte několik let, a až seznáte, čeho všeho k tomu umění třeba, usoudíte z toho, že na sklonku života budete sotva začátečníky. Kdo by z toho nezesmutněl a nezmalomyslněl? I zde systémy, theorie, sentence jako ve vědách?

Ale přece zase se cítí, že umění to nemůže býti výsadou několika zvláštních duchů. Je-li rozjímání pastvou ovcí Božích, nemůže býti odpíráno těm, kteří ho potřebují a touží po občerstvení duše, třeba by každý nenašel pokrmu stejně sytého a lahodného; podobně jako láska nemůže býti výsadou jen některých, když všichni jsou povinni věřiti i milovati. A zpravidla duše nikoli vyučené knihami a školami, nýbrž prosté, nejprostší, dostupují nejslunnějších výšin kontemplace. Namítnete-li tuto myšlenku duchovním vůdcům, oni nejen že neodporují, ale budou vás čile nabádati, ať jen začnete i vy, a dají vám několik prostinkých vodítek a pravidel, jež vás mají dovésti, kam toužíte.

Nuže, začali jste ochutí a zdá se, že úspěšně. Než běda! vynořují se překážky, jichž jste netušili, pustota, neschopnost a nemohoucnost taková, že se jí až děsíte. Všecky pokyny a rady jsou jen novou přítěží a pouty — už jim nevěříte: »Jsou snad dobré pro všecky ostatní, ale pro mne ne.« Kmitne se však duší myšlenka, která přece ještě oživí pohasínající již naději. Nikoli poslouchati stále návody a rady, lo vše je vnější a nepůsobí již na netečnou duši; ale

kdyby bylo možno nahlédnouti okénkem do nitra někoho rozjímajícího, sledovati jeho postup, nic netušícího, to by as přec jen duši naladilo, právě tak, jako nejlepší školou taneční není kniha nebo přednáška, nýbrž veselá hudba a ladné pohyby dvojice, která zavádí rej. A nebývá u mystiků duše v Bohu rozjímající často připodobňována k tanečnici? Nuže moci zablédnouti okénkem takovou milostnou bru!

A takovým okénkem do nitra duše rozjímající, jímž viděti všecky její rozlety, jest spisek Scala Paradisi.

Spisek znám byl po několik věků a v opisech a otiscích koloval po klášterích, aniž se vědělo, kdo jest jeho původcem. Přičítal se sv. Augustinovi nebo sv. Bernardovi — již z toho viděti, jak byl ceněn. Pravý autor jeho byl objeven teprve, když Mabillon našel starý jeho rukopis v kartouze kolínské. Jestliť tam nadepsán: List Doma Guiga bratru Gervázovi o cestě kontemplativní, a pod tím věnování: Svému milému bratru Gervázovi bratr Guig. Nuže, kdo byl ten neznámý, jehož dítko se řadilo mezi spisy nej přednějších doktorů Církve?

Jména obou mnichů nalézáme v Dějích řádu kartuziánského, a to nedlouho po jeho založení. Gerváz byl poslán do nové kartouzy v Mont Dieu v diecési remešské, a stal se jejím převorem. Guig zůstal ve Velké Kartouze a přijal její řízení r. 1175. Jméno jeho se objevuje v památném aktu, kterým družina sv. Brunona byla slavně potvrzena jakožto nový, z ducha Božího zrozený řád, slibující Církvi požehnání a posilu. Když totiž pověst o těch borcích božské myšlenky, ač tajená strohou odloučeností, pustinou a mlčením, roznesla se po světě, budíc podiv a nadšení, nejvyšší velekněz v uznání tak hlubokých a hrdinných ctností potvrdil svou autoritou řeholi kartuziánskou a vzal jejich statky pod zvláštní ochranu Apoštolské Stolicе. Bulla Alexandra III., vydaná v Agnani 27. září 1176, poslána byla právě převoru Guigovi, jenž takto první přijímá pro čeleď Brunonovu pozdrav veškeré Církve a požehnání náměstka Kristova.

Ale jméno Guigovo, takto zablesknuvši před světem, brzy se pak ztrácí v úplném temnu. Oddán jsa kontemplaci, pobřížen v klid duší žijících jediné v Bohu, Guig těžce nesl ostny

své hodnosti, i žádal generální kapituly, aby ho sprostila jeho úřadu, v čemž mu i vyhověno. Tak uchýliv se do své cely prostého mnicha, žil ještě 12 let životem vpravdě andělským. — Toť vše, co známo o svatém převoru. Historie, sprádající jen vnější děje, umlká, aby mluvila jen duše, »perem písaře rychlopisce vypravující díla svá Králi«. Krása a bohatství toho skrytého života, plného svěžích barev a třpytů, s dostatek se projevuje na několika stránkách, jež Guig píše svému příteli Gervázovi. Gerváz byl přivábil Guiga na poušť, on uvedl jej v život mnišský, a když později mu bylo odejít z »rozkošné samoty« dauphinské do nového založení v Champagni, nezapomněl na svého žáka a druhá a první mu zase psal. A odpovědí na jeho list je traktátek, jež nazvali »Žebříkem mnichů« nebo »Žebříkem nebeským.«

Guig se svěruje svému příteli, jakých nabyl zkušeností ve vnitřním životě a jak si představuje postup duše ku spojení s Bohem, předkládaje bratru Gervázovi své myšlenky k posouzení. Nepřichází se chlubit ani poučovat, je to důvěrné sdělení, jež se nemělo dostat dál. Účelem pisatelovým nebylo než zjednat si bez-

pečnosti o správnosti postupu, jak jej pojal. U mnicha jako Guig nebyla to otázka podružná. Rozjímání mělo mu býti denním chlebem, životním úkolem, a tu stavěti na křivé základně bývalo by mu bylo zrovna tak osudným, jako spokojiti se praktikami, jež by si byl jen vnějšně osvojil. Srdce jeho, toužící po spojení s Bohem, musilo si samo hledati cesty k světlu. Guig hledal a našel, tloukl a bylo mu otevřeno. A poněvadž stejně ve skrytě se s tím ověřuje, jako byl ve skrytě bojoval, právem lze říci, že spisek jeho jest okénkem do duše rozjímající. A obraz, který tam divák uvidí, bude mu radostným povzbuzením; zvuky, které uslyší, budou líbezným vyzváním k tanci.

Svědectvím o znamenitosti spisku jest i to, že učený Suarez, maje pojednávatí o vnitřní modlitbě, nenalezl nic vhodnějšího než rozvésti myšlenky obsažené v tomto traktátu a podati jeho komentář. Výklad ten, z pera nad jiné povolaného, poslouží dobře i našim čtenářům, a kde by byl nejasný, objasní se
— textem Guigovým.

A. S.

ŽEBŘÍK NEBESKÝ

MILOVANÉMU BRATRU GERVÁZOVI

BRATR GUIG POTĚŠENÍ

V PÁNU

Milovati tebe jakožto dlužník jsem povinen, neboť tys mne dříve počal milovati; a psáti tobě jsem zavázán, poněvadž tys dříve mne listem podnítil, abych odepsal. Proto jsem si umínil sděliti s tebou některé své úvahy o duchovní cvičbě klášterníků, abys ty, jenž podle své zkušenosti lépe umíš dílo takové konati než já o něm pojednávat, posoudil a opravil mé myšlenky. A právem tobě podávám tyto prvotiny naší práce, abys sesbíral první plody nového štípku; neboť ty z poroby faraonské na rozkošnou poušť chvalitebným lupem mne vychvátiv, v táboře vojenském spořádaném jsi mne umístil a letorost z plané olivy mistrně vyříznuv, na ušlechtilý olivovník moudře jsi vštípil.

I.

Když jednoho dne v tělesnou práci rukama jsa zabrán, o cvičbě duchovního člověka jsem se zamyslíl, namítlo se náhle duchu přemýšlejícímu čtvero stupňů duchovních, totiž čtení, rozjímání, modlitba a kontemplace čili pohřížení. Toť žebřík klášterníků, po kterém se země do nebe vystupují. Málo má sice stupňů, ale nesmírné a neuvěřitelné jest velikosti. Dolní konec jeho o zemi se opírá, horní však oblaka proráží a v taje nebes vniká. A jako se liší stupně ty jmény a číslem, tak i pořadím a úkolem se dělí. Popatří-li kdo bedlivě na jednotlivé jejich vlastnosti a služby, co v nás působí, kterak navzájem se liší a čím vynikají, za krátkou a snadnou pokládati bude všecku práci a snahu, kterou by jim věnoval, pro veliký prospěch a velikou slast. Jest pak čtení pilné sledování Písma s pozorností ducha. Rozjímání jest zkoumavá činnost mysli, vedením vlastního rozumu o poznání skryté pravdy se snažící. Modlitba jest nábožné upření srd-

ce v Boha, za odvrácení zla a za dosažení
dobra. Kontemplace jest povznesení mysli
v Bohu utkvělé, jímž se okouší
radostí věčné slasti.

II.

Označivše tedy a vymezivše čtvero stup-
ňů, přihlédněme k jejich úkolům. Nuže čte-
ní vyhledává sladkosti blaženého života,
rozjímání nalézá, modlitba vyprošuje, kon-
templace okouší. Proto sám Pán řekl: *Hle-
dejte a naleznete; tlucte a bude vám otevřeno.*
Hledejte čtením a naleznete rozjímáním;
tlucte modlitbou a otevřeno vám bude po-
hřížením. Čtení jaksi podává ústům jadr-
ný pokrm; rozjímání žvýká a rozmělnuje;
modlitba ochutnává; pohřížení jest samou
sladkostí, kteráž blaží a občerstvuje. Čte-
ní jest v obalu tohoto plodu, rozjímání v je-
ho tuku, modlitba v prosebné touze, pohří-
žení v rozkoši z dosažené slasti. Aby se to
určitěji ukázalo, uvedu jeden příklad ze
mnohých. Při čtení slyším: *Blaženi čistého
srdce, neboť oni Boha viděti budou. Mat. V. 8.*

Hle, krátké slovo, ale plné lahodného a mnohonásobného smyslu. Poskytlo duši jakoby hroznu k nakrmení, kterýž duše dobře si prohlédnuvši, dí sobě: „Může v tom býti něco dobrého. Vráťm se v srdce své a pokusím se, mohla-li bych snad pochopiti tu čistotu a nalézti ji. Vzácna jestiž a žádoucná věc, jejíž majetníci blaženými jsou nazýváni a jim se slibuje vidění Boha, což jest život věčný, a jež tolika svědectvími Písma svatého se vychvaluje“. To tedy přejíc sobě důkladněji míti vyloženo, počíná hrozen ten žvýkati a vytlačovati, neboť jakoby do lisu jej klade. Potom podněcuje rozum, by pátral, co jest a kterak by získati se mohla ona tak drahocenná a žádoucí čistota.

III.

Přistupujíc tedy bedlivé Rozjímání, nezůstává vně, neutkvívá na povrchu, ale míří dál. Do nitra vniká, jednotlivosti prozkoumává. Pozorně uvažuje, že neřekl: Blažení čistého těla, nýbrž srdce; neboť nesta-

čí ruce míti neposkvrněny od zlého skutku, leč bychom od špatných myšlení očištění byli v mysli. To potvrzeno jest autoritou Proroka řkoucího: *Kdo vystoupí na horu Hospodinovu nebo kdo státi bude na místě svatém jeho? Ten, kdo nevinných jest rukou a čistého srdce. Žalm 23.* Rovněž uvažuje, jak si přál té čistoty srdce týž Prorok, modle se: *Srdce čisté stvoř ve mně, Bože. Žalm 50.* Nebo: *Spatřoval-li bych nepravost v srdci mém, nevyslyší Hospodin. Žalm 65.* Přemýšlí, jak ostražit byl v této péči blažený Job, jenž pravil: *Učinil jsem smlouvu s očima svýma, abych ani nemyslíl o panně. Job 31.* Hle, jak se ohražoval muž svatý, jenž zavíral oči své, aby neviděl marnosti, aby snad neopatrně nepohleděl na něco, čeho později proti vůli by si žádal. Když toto a podobné o čistotě srdce uvážil, zamyslí se o její odměně, kterak slavno a rozkošno jest viděti žádoucí tvář Pána, spanilého tvářností nad syny lidské; že není již povržený a nevzhledný, že nemá již roucha, kterým jej přioděla matka jeho Synagoga, ale že řízou nesmrtelnosti jest oděn a korunován diadé-

mem, který mžho korunoval Otec jeho v den
vzkříšení a slávy, v den, kterýž učinil Ho-
spodin. Přemýšlí, že u vidění tom bude ono
nasycení, o němž praví Prorok: *Nasycen
budu, když se ukáže sláva tvá.*

Vidíš-li, kolik moku se vyřinulo z malič-
kého hrozníčku; jaký oheň z této jiskérky
vzeplál, jak jemně ten lísteček *Blaženi či-
stého srdce, neboť oni Boha viděti budou* na ko-
vadlině rozjímání se roztepal? Ale jak ve-
lice ještě by se roztepal, kdyby přistoupil
někdo zkušený v takém díle! Cítím zajisté,
že studně jest hluboká; ale já, ještě ne-
umělý nováček, stěží jsem našel, čím toto
málo bych navážil.

Těmito žehy duše rozohněna, těmito žá-
dostmi roznícena, když byla rozbila nádo-
bu alabastrovou, znamená již lahodu ma-
sti, ne ještě chutí, ale teprve jakoby čichem.
I usuzuje, jak lahodno by bylo zakoušeti
takové čistoty, jejíž rozjímání shledala tak
příjemným. Ale co učiní? Prahne touhou,
aby ji měla, ale nenachází u sebe, kterak
by jí získala; a čím více hledá, tím více
žízní. S rozjímáním se oddává i lítosti; ne-

bož žízni po slasti, kterou jí rozjímání ukazuje v čistotě srdce, avšak neokouší jí.

Neníť v moci čtoucího nebo rozjímajícího, cítiti tuto sladkost, leč by dána byla shůry. Čtení totiž a rozjímání společno jest dobrým i zlým. I filosofové pohanští vedením rozumu poznali, v čem záleží svrchované pravé dobro; ale poněvadž Boha poznavše, neoslavili ho jakožto Boha a na svých silách si zakládajíce říkali: *Jazykem svým zvítězíme, rtové naši s námi jsou. Kdo naším pánem jest? Žalm 11., nezasloužili si obdržeti, co mohli viděti. „Zmarněli v myšleních svých a v koncích jest veškera moudrost jejich”, kterouž jim zjednalo snažení lidské nauky a ne Duch moudrosti, jenž jediný dává pravou moudrost, chutné vědění, kteréž neocenitelnou chutností oblažuje a občerstvuje duši, v niž jest vloženo. O oné prvé řečeno jest: *Moudrost nevstoupí do duše zlovolné. Moudr. 1.* Druhá pak jest od samého Boha. Udíleti křest Pán povolil zajisté mnohým; ale moc na křtu odpouštění hříchů podržel sobě samému. V tomto nejvlastnějším a rozlišivém*

smyslu řekl též o něm Jan: *Tenť jest, jenž křtí.*
Jan I. Tak o něm můžeme říci: Tenť jest,
jenž dává chutnost moudrosti a duši chutnou činí. Řeč ovšem dává se mnohým, ale
moudrost málokterým (*Cato in Distycc.*),
a uděluje jí Pán komu chce a jak chce.

IV.

Vidouc pak duše, že žádoucí sladkosti poznání a zakoušení nemůže sama sebou dospěti a že čím více v hlubokost srdce vstupuje, tím více vyvyšuje se Bůh, pokoruje se a utíká se k modlitbě řkouc: „Pane, jenž se nedáváš zřítí leč těm, kteří čistého jsou srdce, stopovala jsem čtením a rozjímáním jsem hledala, kterak možno získati pravou srdce čistotu, abych její pomocí alespoň z částechky mohla tě poznati. Hledala jsem obličej tvého, Pane, obličej tvého jsem vyhledávala. Dlouho rozjímala jsem v srdci svém a v rozjímání mém vzplál oheň a žádost ještě více tebe poznati. Když mi lámeš chléb svatého Písma, v lámání chleba jest veliké po-

znání: a čím více tě poznávám, tím více
tě toužím poznati, ne již na kůře litery,
ale ve vnitřném smyslu zakoušení. A ne-
žádám toho, Pane, pro své zásluhy, ale
pro tvoje milosrdenství. Vyznávámť, že
nehodná jsem a hříšnice; ale i štěňátka jí-
dají z drobtů, jež padají se stolů pánů je-
jich. Daruj mi, Pane, závdavek budoucího
dědictví, aspoň krůpěj nebeského deště,
kterouž bych se občerstvila v žízni
své, neboť láskou hořím."

V.

Takovým a podobným ohnivým voláním
rozplameňuje svou touhu; tak ukazuje své
zanícení. Takovými kouzly přivolává Že-
nicha. A Pán, jehož oči vždy jsou nad
spravedlivými a uši netoliko nachýleny
k prosbám, ale jenž ani nečeká, až by
prosby byly dopověděny, řeči uprostřed
přerušuje a spěšně vstříc běží toužící duši,
oblit rosou nebeské slasti, výbornými
mastmi pomazán; duši znavenou občerst-
vuje, hladovou nasycuje, vyprahlou ztuč-

ňuje, působí v ní zapomenutí věcí pozemských, paměť na sebe podivně ji utvrzuje, oživuje, uvádí v opojení i v střízlivost. A jako při některých úkonech života tělesného duše tak bývá přemožena žádostivostí tělesnou, že všeho užívání rozumu pozbývá a člověk se stává všecek téměř tělesným, tak právem při tomto nebeském pohřížení všecka hnutí tělesná bývají od duše strávena a pohlčena, že v ničem tělo duchu neodporuje a člověk všecek jakoby zduchovňuje.

VI.

Ale, ó Pane, kterak zvíme, kdy to činíš a které je znamení příchodu tvého? Zdaž této útěchy a radosti svědky a zvěstovateli jsou vzdechy a slzy? Tak-li tomu jest, nový jest tento protiklad a význam nezvyklý. Neb jaké spojení útěchy se vzdechy, radosti se slzami? Snad tedy nesluší slz těch nazývati slzami, ale spíše záplavou vnitřné rosy shůry vlité a očistou vnějšího člověka na znamení obmytí

vnitřního, a jako při křtu dětí vnějším obmytím se naznačuje a zobrazuje vnitřní obmytí duše, tak zde zase vnitřní očištění předchází před vnějším obmytím.

Ó šťastné slzy, jimiž vnitřní skvrny se očišťují, jimižto žáry hříchů se uhašují! Blaženi, kteří takto lkáte, neboť budete se smáti. V těchto slzách poznávej, ó duše, Ženicha svého, objímej žádaného. Nyní přívalem rozkoše se opájej, ssaj z prsu útěchy jeho mléko a med. To jsou podivuhodné dárky a potěchy, jež ti přinesl Ženich tvůj, úpění totiž a slzy. Skýtá ti nápoje v těchto slzách v míře veliké. Slzy tyto jsou ti chleby na dni i noci; chleby zajisté posilujícími srdce člověka a sladšími nad med a plást. Ó Pane Ježíši, tak-li jsou sladky tyto slzy, jež vzpomínka na tebe a touha po tobě vyluzuje, kterak sladka bude radost ze zjevného tebe uzření! Tak-li sladko jest pro tebe plakat, kterak sladko bude z tebe se radovati!

Ale nač takové skryté rozmluvy vynášíme na veřejno? Proč se pokoušíme

city nevýslovné a nevypravitelné slovy všedními vyjádřiti? Ti, kdož takých věcí nezakusili, nechápou jich, leč by je výrazněji četli v knize zakoušení, až ono pomazání je naučí. Jinak vnější litera nic neprospěje čtoucímu. Málo chutnosti jest v čtení vnější litery, nečerpá-li se výklad a vnitřní smysl ze srdce.

VII.

Ó duše, dlouho nás zdržela tato řeč. Dobřeť nám bylo zde býti, s Petrem a Janem zírati na slávu Ženichovu a dlouho zůstat s ním, kdyby dovolil zde udělati ne dva neb tři stánky, ale jeden, ve kterém bychom spolu byli a spolu se těšili. Ale již volá Ženich: „*Propust' mne, nebo již červánky vystupují.* Již jsi přijala světlo milosti a návštěvu, po níž jsi toužila.“ Uděliv tedy požehnání, umrtviv žílu bederní a změniv jméno z Jakoba v Israele, poodchází Ženich, tak dlouho želaný, tak rychle mizící. Vzdaluje se ono vidění, vzdaluje se i slast pohřížení; trvá však přítomen svým řízením.

VIII.

Ale neboj se, ó nevěsto, nezoufej, nemysli, že se tebou pohrdá, oddálí-li poněkud Ženich tvář svou od tebe. Všecko to napomáhá ti k dobrému a jak přiblížením, tak vzdálením jeho získáváš. Tobě přichází, tobě též odchází. Přichází k útěše, odchází k zabezpečení, aby velikost útěchy tě nepozdvihla; abys, kdyby Ženich pořád byl u tebe, nepočala pohrdati družkami a tohoto stálého navštívení nepřičítala nikoli milosti, nýbrž přirozenosti. Tuto pak milost udílí Ženich komu chce a kdy chce; nenabývá se jí jakoby právem dědickým. Praví známé přísloví, že přílišná důvěrnost rodí pohrdání. Odchází tedy, aby snad neustálým stykem nestal se lhostejným, odchází, aby nepřítomen jsa, větší touhu vzbuzoval, v touze té dychtivěji byl hledán a dlouho jsa hledán, posléze tím vděčněji byl nalézán. Kromě toho kdyby nikdy zde nechybělo útěchy (která vzhledem na budoucí slávu, jež se zjeví na nás, obrazná jest a částečná), mysleli bychom

snad, že zde máme město trvalé, i méně bychom hledali budoucího. Abychom tedy vyhnanství nepokládali za vlast, závďavek za dovršenou cenu, Ženich přichází a odchází střídavě; brzy útěchu přinášeje, brzy všecko lože naše v neduživost proměňuje. Nechává nás maličko okusiti, jak lahoden jest, a dříve než plně cítíme, odnímá se nám: a tak jakoby s rozpiatýma křídly nad námi poletuje, vábí nás k letu, jako by říkal: „Hle, maličko okoušíte, jak lahodný jsem a sladký, ale chcete-li zplna býti nasyceni touto slastí, běžte za mnou po vůni mastí mých, majíce srdce vzhůru, kdež já bytuji na pravici Boha Otce. Tam mne uzříte, ne zrcadlem v podobství, ale tváří v tvář; a plně radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodejme od vás.”

IX.

Ale měj se na pozoru, nevěsto! Když se Ženich vzdaluje, neodejde daleko a nevidíš-li ty jeho, on tebe přece stále vidí,

pln jsa očí vpředu i vzadu. Nikdy nemůžeš se mu skryti. Má též k vůli tobě posly své duchy, jakožto nejbystřejší zvědy, aby pozorovali, jak se chováš za nepřítomnosti Ženichovy, a aby tě obžalovali před ním, kdyby na tobě postihli nějaké známky lehkomyšlnosti a bujnosti. Žárliv jest tento Ženich. Kdybys přijala snad jiného milovníka, kdybys jiným více líbiti se snažila, ihned se vzdálí od tebe a k jiným mladickým přilne. Jemnocitný jest Ženich tento, vznešený a bohatý jest, spanilý tvářností nad syny lidské, a proto nevolí míti nevěstu leč spanilou. Uzřel-li by na tobě skvrnu nebo vrásku, ihned odvrátí oči. Nestrpíť nečistoty. Buď tedy cudna, buď stydliva a pokorna, abys tak si zasloužila často býti Ženichem svým navštěvována.

Bojím se, nezdržela-li nás tato řeč příliš dlouho; ale přidržela mne k tomu látka úrodná i sladká, a neprotahoval jsem jí dobrovolně, nýbrž bezděky jakousi její sladkostí byl jsem přitahován.

X.

Aby tudíž to, co obšírněji jsme vyložili, semknuté lépe se uvidělo, shrňme vše pověděné v krátkou snůšku. Jako na uvedených příkladech naznačeno, pozorovati jest, kterak ony stupně jsou spolu spojeny, a kterak časově i příčinně se předcházejí. Čtení totiž se naskytá nejdříve jakožto základ, a podavši látky, odkazuje nás k rozjímání. Rozjímání pak pilně hledá, čeho by si bylo přátí a jakoby kopajíc, nalézá poklad a ukazuje naň. Ale poněvadž samo o sobě nemůže se ho zmocnití, odkazuje nás k modlitbě. Modlitba všemi silami vzpínajíc se k Pánu, domáhá se pokladu žádoucího, lahody pohřížení. Toto pak dostavujíc se, odměňuje práci tří předchozích, opájejíc žíznící duši rosou nebeské sladkosti. Čtení tedy jest úkonem vnějším, rozjímání úkonem rozumu, modlitba úkonem žádosti, pohřížení pak nad všeliký smysl. Prvý stupeň jest stupněm začínajících, druhý prospívajících, třetí nábožných, čtvrtý blažených.

XI.

Tyto pak stupně tak jsou spolu sřetězeny a vzájemnou pomocí sobě slouží, že předcházející bez následujících buď málo nebo nic neprospívají, a následujících bez předcházejících buď zřídka nebo nikdy nemožno dosíci. Neb co prospěje ustavičnou četbou se zaměstnávat, děje i spisy svatých čtením probíhati, nečiníme-li toho tak, že čtené jakoby žvýkájíce, vyssáváme z něho šťávu, kterouž polykájíce, až do útrob srdce vpouštíme, bychom vedle nich bedlivě uvážili stav svůj a snažili se též činiti skutky těch, jichžto činy pročitati toužíme? Ale kterak budeme takto uvažovati nebo kterak se uvarujeme, abychom nerozjímali nějakých věcí klamných a marných a nepřekročili mezí od svatých otcův ustanovených, nebudeme-li dříve o takových věcech z předchozího čtení nebo slyšení poučení? Slyšení totiž náleží jaksike čtení; protož říkávame nejen o těch knihách, které sobě neb jiným čteme, že jsme je četli, ale též o těch, které od

učitelů jsme slyšeli. Rovněž co prospěje člověku, pozná-li rozjímáním, co činiti, neobdrží-li modlitbou a milostí Boží síly, aby to vykonal? Neboť *všelike dání výborné a všeliký dar dokonalý sbůry jest, sestupující od Otce světel*, bez něhož nemůžeme nic učiniti, ale on v nás působí skutky, nikoli však vůbec bez nás, neboť *součiniteli Božími jsme*, jak praví Apoštol. Chceť Bůh, abychom s ním spolupůsobili a abychom jemu přicházejícímu a čekajícímu u dveří otevřeli lůno vůle své a s ním souhlasili. Takového souhlasu požadoval od Samaritánky, když pravil: *Zavolej muže svého*, Jan 4., jako by řekl: Chci tobě vlíti milost, nuž přidrž nádobu vůle své. Modlitby požadoval od ní, když pravil: *Kdybys znala dar Boží a kdo jest, jenž tobě praví: dej mi píti, snad byla bys od něho prosila vody živé*. To uslyševši, jako z čtení žena jsouc poučena, rozjímala v srdci svém, že dobré a užitečné jí bude, míti tu vodu. Roznítivši se tedy touhou po ní, obrací se k modlitbě řkouc: *Pane, dej mi té vody, abych nežíznila již a nechodila sem vážit vody*. Hle, slyšení

slova Páně a následující o něm rozjímání roznítily ji k modlitbě. Kterak totiž byla by pílila prositi, kdyby dříve rozjímání nebylo jí podnítilo? Nebo čeho by jí předchozí rozjímání bylo poskytlo, kdyby toho, co jakožto žádoucí ukazovalo, následná modlitba se nebyla domáhala? Aby tudíž rozjímání bylo plodno, potřebí jest, by následovala vroucí modlitba, jejímž jako-by účinkem bývá slast pohřížení.

XII.

Z toho můžeme uzavříti, že čtení bez rozjímání jest suché, rozjímání bez čtení pochybené, modlitba bez rozjímání vlažná, rozjímání bez modlitby neplodné; že zbožnou modlitbou se dosahuje pohřížení, bez modlitby pak že dosíci pohřížení buď vzácné nebo zázračné. Bůh, jehož moc nemá počtu ani mezí a jehož milosrdenství jest nade všecka díla jeho, někdy z kamení vzbudí syny Abrahamovy, když tvrdé a nechtějící nutí přivolití, aby chtěli; a jako marnotratník táhne, jak se říká, vola za roh,

když nevolán jsa, vlévá se. I o tom se dočítáme, že se to někdy některým přihodilo, jako Pavlovi i jiným některým; ale proto nesmíme Boha jaksi pokoušeti a osobovati si věci božské, nýbrž činiti, co na nás jest: čísti totiž a rozjímati v zákoně Božím, prositi ho, aby přispěl slabosti naší, aby shlédl na nedokonalost naši; k čemuž sám nabádá řka: *Proste a vezmete, bledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno. Jan 16. Nyní totiž Království nebeské trpí násilí a násilníci uchvacují je. Mat. 11. Ejhle, z vyznačených rozdílů prohlédnouti možno vlastnosti oněch stupňů, kterak se k sobě pojí a co v nás který působí.*

Blažen člověk, jehož duch od ostatních zaměstnání jsa uprázdňen, na těchto čtyřech stupních touží vždy prodlévati, jenž prodav všecko, co měl, koupil pole ono, v němž se skrývá poklad žádoucí, totiž uprázdniti se a viděti, jak lahoden jest Pán! Blažen, kdo na prvním stupni se cviče, na druhém prohlédaje, na třetím se modle a na čtvrtém nad sebe se povznášeje, „tímto vystupováním, jež v srdci svém uložil, vy-

stupovati bude ze síly v sílu, ze ctnosti do ctnosti, až uzří Boha bohů na Sionu"! Blažen, komu na tomto nejvyšším stupni popřáno aspoň na kratičko zůstatí a jenž právě může říci: Aj, cítím milost Páně, aj s Petrem a Janem zírám na slávu jeho na hoře; aj s Jakobem kochávám se objímáním. Ale ať se takový má na pozoru, by po onom pohřížení, jímž byl vynesén až do nebes, nezřízeným pádem se nezřítil do propasti, aby po vidění Božím se neobrátil k lehkomyšlným skutkům světským a v nadám tělesným. Když mdlý zrak myslí lidské nemůže již snéstí osvětlení pravého světla, ať zlehka a řádně sestoupí na některý ze tří stupňů, po nichž byl vystupoval, a ať střídavě prodlévá brzy na tom, brzy na onom, podle nálady svobodné vůle, podle vhodnosti místa a času, o tolik blíže jsa již Bohu, oč dále jest od prvního stupně. Ale běda, jak křehký a bědný jest stav člověčenství! Hle, z vedení rozumu a svědectví písem zřejmě vidíme, že v těchto čtvero stupních tkví dokonalost dobrého života a že na nich pohybovati se má cvičba

duchovního člověka. Ale kdo se drží této stezky života? Kdo jest ten, ať ho chválíme? Chtítí mnohé shledáváme, ale dokonati málokteré. A kéž bychom byli z těch málokterých!

XIII.

Jest pak čtvero příčin, jež nás obyčejně odvádějí od těch stupňů, totiž nezbytná potřeba, užitečnost počestného zaměstnání, lidská slabost a světská marnost. První jest omluvitelná, druhá strpitelná, třetí politování hodná, čtvrtá trestuhodná. Neb takovým, které tato poslední příčina od svatého předsevzetí odtrhuje, lépe bylo slávy Boží nepoznati, než po poznání ustoupiti. Jakou věru výmluvu svého hříchu nalezne takový? Nebude-liž mu Pán právem moci říci: *»Co jsem ti měl učiniti a neučinil jsem?* Nebyl jsi, a stvořil jsem tě; zhřešil jsi a otrokem Ďáblovým ses učinil, a vykoupil jsem tě; v kole světa s bezbožníky jsi běhal, a vyvolil jsem tě. Dal jsem ti milost před obličejem svým a chtěl jsem učiniti

u tebe příbytek; ty však jsi mnou pohrdl a netoliko řeči mé, ale i mne jsi zavrhl a šel jsi po svých žádostech.« Ale, Bože dobrý, líbezný a tichý, příteli sladký, rádce opatrný, pomocníče silný, jak nelidský, jak nerozvážný jest, kdo tebe zamítá! Kdo tak pokorného, tak něžného hosta od srdce svého zapuzuje! Ó jak nešťastná a zhoubná záměna! Tvůrce svého zamítnouti a zlé a škodlivé myšlenky přijmouti! Též ono skryté lůžko Ducha Svatého, zátíší srdce, jež před chvilkou nebeskými radostmi se naplňovalo, tak náhle nečistým myšlenkám a hříchům vydatik pošlapání! Ještě v srdci hřejí stopy Ženichovy, a již vpouštějí se žádosti cizoložné! Jak nedůstojno a nešlechetno jest, uši, které právě slyšely slova, kterých není dovoleno člověku mluvit, tak rychle nachylovati k prázdným povídačkám a pomluvám! Oči, které svatými slzami právě byly pokřtěny, náhle obracet k marnostem! jazyk, který právě byl pěl sladkou píseň zásnubní, který žhoucími a přesvědčivými promluvami svými byl usmířil s Ženichem

nevěstu a uvedl ji do sklepu vinného, znovu obrátiti k jalovým rozprávám, k šprýmování, k strojení lstí, k utrhání. Chraň nás toho, Pane. Schylujeme-li pak se k něčemu takovému z lidské slabosti, nezoufejme proto, ale znovu utíkejme se k milostivému lékaři, jenž pozdvihuje ze země nuzného a z bláta vytahuje chudého, a on, jenž nechce smrti hříšníka, opět vyléčí a uzdraví nás.

Už čas, abychom list ukončili. Modleme se tedy k Bohu, aby překážky, jež nás od pohřížení v něho odtrhují, nyní nám zmírnil, na budoucně vůbec od nás odvrátil, aby po řečených stupních ze ctnosti ve ctnost nás vedl, až bychom uzřeli Boha bohů na Sioně, kdež vyvolení ne po kapkách, ne přerývavě, okoušeti budou slasti božského pohřížení, ale proudem rozkoše neustále jsouce zaplavováni, požívati budou radosti, které nikdo neodejme od nich, a pokoje nezměnitelného, pokoje s ním vešpolného.

Ty tedy, bratře můj Gervázi, bude-li ti někdy dáno vystoupiti na výši oněch stu-

**pňů, vzpomeň na mne a modli se za mne, až
tobě blaze bude, aby tak ruka táhla
ruku. A kdo slyší, rci: Přijď.**

POZNÁMKY SUAREZOVY

K JEDNOTLIVÝM KAPITOLÁM

I.

Žebříkem, po kterém duše vystupuje od země k nebi a vniká v nevýslovné taje spojení s Bohem, jest modlitba niterná čili rozjímavá. Všemictnostmi se povznášíme k Bohu, ale vnitřní modlitba chová je skoro všecky v sobě, zejména víru, naději, lásku, poslušnost, synovskou úctu, pokoru. A právě, že nezáleží ve výkonu některé určité ctnosti, nemožno podati jediné její definice. Pojme-li se však ve své formě jakožto úkon zbožnosti, modlitba rozjímavá má přímým účelem úctu Boží nebo spojení s Bohem. V tomto smyslu mluví o ní Diviš, když píše, že ve »všem počínání třeba začínati modlitbou, abychom se oddali Bohu a spojili se s ním« (c. 3. De divinis nominibus). S tohoto hlediska se definuje jakožto pozdvižení duše k Bohu.

Toto cvičení duchovní není nálezkem

mnišského asketismu ; píše se o něm, velebí se a doporučuje v Starém i Novém Zákoně. Když Evangelium vypravuje, že božský Učitel nocoval na modlitbách, že se uchýloval na vrchy hor, aby se osamotnil, dlužno rozuměti, že v těch hodinách a na těch výšinách se oddával niterné modlitbě. Tutéž modlitbu míní svaté Písmo, když vypráví o Davidovi, že o půl noci vstával, aby dobrořečil Hospodinu, a že sedmkrát za den pěl mu chvály ; když nás povzbuzuje k sebranosti a svatému rozjímání a učí, bychom připomínajíce si dobrodiní Boží, neustále mu vzdávali chvály. *Dobré jest člověku, nese-li jho od mladosti své; uchýlí se v samotu a mlčení a povznese se nad sebe. Pláč, 3. Mně přidržeti se Hospodina dobré jest.* Toť ono jediné, čeho si žádá Žalmista od Boha, řka: *Jediné věci žádal jsem si od Boha a lé vyhledávati budu,* toť ona nejlepší stránka, kterou Maria vyvolila.

Svatí Otcové neustávají chváliti modlitbu niternou. Sv. Jan Zlatoústý praví, že jí »povznášíme se nad bytosti hmotné, mezi nimiž žijeme, a vymaňujeme se jaksí ze zá-

konů času a smrti.« Sv. Jeronym ve svém listu k Eustochii vypravuje, s jakou rozkoší se jí oddával: »Vyhledával jsem míst, kam lidská noha nevkročila, kdekoli byla sluje v údolích, kde nepřístupný vrchol, kde strmé skalisko, tam rozbíjel jsem si stánek k modlitbě, tam ustavil káznici svému bídnému tělu. A Pán sám mi svědkem, když jsem byl dlouho proléval slzy, dlouho upíral oči prosebně k nebi, nejednou se mi zdálo, že jsem se ocitl mezi šiky blažených duchů a pln radosti a veselí pěl jsem: *Běžme o vůni mastí tvých*«. Bylo by třeba uvést ještě chvály sv. Basila z jeho homilie o sv. Julitě mučednici, sv. Cypriána z jeho výkladu Modlitby Páně, sv. Ambrože z jeho komentáře k Evangelium Matoušovu, sv. Augustina z jeho listu k Probě.

Připojme aspoň toto krásné místo z Gersonovy *Theologie mystické*: »Klamou se ti, kteří vždy chtějí jen čísti nebo ústně se modliti nebo poslouchati nábožných promluv, myslí-li, že tím si získají habituelní milosti kontemplace. To vše jest užitečno, ale nestačí to. Třebas by byli četbou neb kázáním

dojati kuzkroušenosti, ale po četbě nebo po kázání pohnutí mizí a nenavráť se leč zase s četbou nebo kázáním. Proto dlužno v mlčení očekávati spasení Božího, abychom si navykli modliti se duchem, srdcem, kdy neslyšíme zvuku slov, aniž máme před sebou knihu. Rozjímání v tichu budiž ti knihou a kázáním, sice jest se obávati, že stále se uče, nikdy nedospěješ vědomosti.« A dodává Gerson : »Odkud, běda, to, že jest tak málo mužů kontemplativních i mezi osobami církevními a vzdělanými řeholníky, ba i mezi theology? Jediné odtud, že málokdo snese pohleděti sobě tváří v tvář a setrvati v takovém rozjímání«.

Uvažme jen, jak nám doporučuje náš autor, o velikém užitku modlitby a snadno objevíme, že jest naši povinností. Za prvé, modlitba jest úkonem veliké záslužnosti a ceny zadostúčinné. Záslužnost podstatně se víže k úkonům vnitřním; a neobsahuje-liž modlitba nejčistší úkony vnitřní, zejména úkony lásky a zbožné úcty? Hodnota zadostúčinná pak náleží zvláště úkonům nesnadným a namáhavým. Nuže, v mo-

dlitbě nuceni jsme zůstatí sami a obcovati uctivě s Bohem; toho, zdá se, že jen andělé jsou schopni. A potom, kolik zapření ukládá se tělu! třeba připravití je zdrželivostí a mírností k této svaté cvičbě; při ní má setrvati podrobeno; a zejména má poslechnouti a vykonati pevné rozhodnutí, jež činíme.

Za druhé, modlitba tato jest velmi způsobilou, by Boha nachýlila k našim přáním, a to z trojího důvodu. Vyslyší-li Bůh každou prosbu, kterak by nevyslyšel tužeb, jež mu přednášíme za toho svatého úkonu, jenž naplňuje naši duši nejnežnějšími city, oddaluje nás od tvorů a činí nás Pánu příjemnějšími? V této modlitbě, nevížící se na čas, provázené rozjímáním a jinými úkony, družícími se ke kontemplaci, prosby naše nabývají pronikavého přízvuku, moci neodolatelné. Ona nám též ukládá umrtvování a čistotu srdce; jak praví sv. Bernard: »Modlitba má dvě křídla, pohrdání světem a umrtvení těla, a jistě že právě jimi povznáší se k nebi a vstupuje před Pána jako kadidlo oltářní«.

Kromě toho jest živnou mízou všech ctností. Proto sv. Jan Zlatoústý ji nazývá »svátostí dokonalé spravedlnosti«, totiž účinnou příčinou, z níž účinek nezbytně vyplývá. Tuto pravdu dokazuje sv. Augustin důvodem, jímž dotvrzuje nutnost milosti Boží. Praví, že svatá myšlenka jest kořenem dobré žádosti, dobré vůle a tudíž dobrého činu. A modlitba niterná jest dokonce studnicí svatých myšlenek, stálým jich rozjímáním, a myšlenky ty podle axiomu sv. Augustina nemohu než zroditi dobré činy, jako míza stromu stoupá z kořenů do všech větví a rodí z nich listí a plody.

II.

Právem četba jest na prvním příčli tohoto žebříku duše. Jestli přípravou k modlitbě, dodávajíc látky k svatému rozjímání. Bez četby bylo by rozjímání buď neplodno neb nebezpečno; neplodno, poněvadž duch nemaje před sebou určitého námětu, těkal by nazdařbůh, rozptyluje se v mátožném snění; nebezpečno, poněvadž

nejsouce s dostatek poučení o pravdě, o níž chceme rozjímati, snadno bychom se octli na scestí. Není ovšem nutno, abychom vždy sami četli: lidem neučeným stačí slovo slyšené; ani abychom četli přímo před modlitbou: osoby náležitě vyučené mají s dostatek látky v zásobě. Ale vždy bývá nutno obrátiti se k paměti, upnouti se na určitou myšlenku, v níž by rozum a vůle našly zdroj úvah a vznětů. Vyhledati si v paměti takovou myšlenku jest nezbytno, aspoň když již začínáme modlitbu, ale raději už dříve, když se k ní připravujeme. Jaké myšlenky v četbě nebo v paměti si vybíráti, o tom nemožno stanoviti jednotných pravidel. Některé duši stačí pouhé pomyšlení na Bcha, a již se povznese v kontemplaci a okouší kouzla jeho přítomnosti, jako volá

David: *I'zpomněl jsem si na Boha
a rozveselil jsem se.*

III.

Čtení jest přípravou. Rozjímání jest pr-
vým úkonem modlitby. Náš autor je de-

finuje: usilování duše, snažící se světlem rozumu poznati skrytou pravdu. Definice ta zdá se vzata od svatého Augustina, jenž praví: *Rozjímání jest úsilné hledání skryté pravdy*. Kdyby se k definici té něčeho nedodalo nebo nepřimyslilo, nebylo by možno říci, že rozjímání jest aktem modlitby, úkonem náboženským. S tohoto povšechného hlediska odpovídá definice i snažení vědeckému a uměleckému, neboť v každém snažení duch lidský uvažuje a hledá světlem rozumu skryté pravdy. Dlužno tedy doložiti, že v rozjímání duše jí též hledá ve světle Božím. A vskutku sv. Augustin dokládá, že *»zjevení Boží osvětluje rozjímání naše, aby dospělo poznání pravdy«*. Rozjímání pak, aby bylo modlitbou, vycházeti musí z žádosti vzdáti Bohu těmito úkony rozumu povinnou poctu. Za druhé musí míti účel praktický, aspoň v našem úmyslu, t. j. směřovati k tomu, abychom se roznítili k lásce Boží a k svatému životu. Jinak vůbec nebude úkonem náboženským, tím méně úkonem modlitby.

Leč je-li rozjímání úkonem rozumu,

kterak David přičítá je srdci? *Rozjímání srdce mého*, praví, *vždycky před tebou jest, Bože*. Naznačuje tím, že rozjímání vycházeti má z lásky a k lásce směřovati, hledajíc předmětu našich tužeb, kopajíc, až nalezne skrytý poklad. Všimněme si však též, že praví: *Před tebou*. Připomíná tím to, čemu učí všickni theologové mystičtí, že prvním úkonem modlitby má býti, abychom se postavili v přítomnost Boží, představíce si s živou věrou, napjatou pozorností a velikou uctivostí, že jsme před tváří jeho velebnosti; proniknutí těmito pocity, můžeme počítí rozjímání.

Zvoliv za příklad námětu k rozjímání slova: »Blahoslavení čistého srdce«, náš autor naznačuje, že rozjímání přivoditi má dvojí účinek: za prvé ukázati nám, čeho třeba si žádati, čeho se báti, oč prositi, kterak smýšleti o sobě, o Bohu, o cti, o bohatství, o slávě, slovem, o věcech pozemských a o věcech věčných; za druhé, rozohniti naši vůli k milování dobra a k nenávidění zla. *Srdce mé rozobnilo se ve mně a v rozjímání mém vzplál oheň*. Když pak

pravda, kterou rozjímáme, osvítlí našeho ducha a rozohní srdce, modlitba přirozeně vyrazí nám na rty, vyrazí z toho hlubokého přesvědčení, jehož jsme nabyli, že sami nikterak nemůžeme dosíci toho, co naše duše poznává a po čem touží.

IV.

Rozjímání nás vede k modlitbě dvojitou cestou: probouzí v nás žádost a zároveň nám ukazuje, že naše vlastní síly jsou nedostatečny k dosažení toho, po čem toužíme. Tu duše se obrací na Boha; prosí ho, aby dovršil své přiznání a daroval se jí v plnosti. Prosebná ta modlitba se mísí s rozjímáním a není od něho oddělena. Dvojí tyto úkony se prostupují a živí se navzájem. Rozjímání nebo prostá úvaha musí předcházeti, by v nás probudila žádost, z níž se rodí prosba, neboť abychom chtěli, musíme napřed znáti, a abychom prosili, třeba míti žádost. Ona prosba pak a žádost pudí našeho ducha, by hledal důvodů a přemýšlel o pohnutkách, jež by

přednesl Bohu, by svá přání podepřel; a když je nalezneme, prosba znova vytryskuje s novým žářem a s ještě větší důvěrou. Důvody a pohnutky čerpáme v Bohu, v Ježíši Kristu, ve Svatých nebo v sobě. V Bohu jsou to jeho sliby, jeho dobrota, milosrdenství, štědrost, jeho slova, jimiž nás nabádá k prošení, zájmy jeho slávy. V Ježíši Kristu jest to jeho vlastnost prostředníka; neboť skrze něho a v něm se nám dostává všeliké milosti a všelikého daru nadpřirozeného; proto též Církev uzavírá všechny své modlitby: skrze Krista Pána našeho. — Ve Svatých jsou to jejich zásluhy. — V sobě nalezneme málo pohnutek, jež by něco vážily. Zřídka se můžeme dovolávat svých zásluh. Čte se, pravda, že Ezechiel mluvil k Bohu: *»Rozpomeň se, prosím, kterak jsem choďil před tebou v pravdě a dokonalosti; rozpomeň se, že jsem plnil, co tobě příjemného jest.«* Ale tohoto příkladu, téměř jediného, sotva kdo může následovati. »Kdo se odváží, volá sv. Augustin, přednášeti Bohu své zásluhy s touto jistotou, není-li Duchem Svatým zvláště inspirován?« Leč

přece někdy, je-li naše duše příliš smutna a ubita, může, aby se vzpružila a dodala si odvahy, vzpomenouti si na své dobré skutky, ale s velikou pokorou a bázni a bez jakékoli domýšlivosti. Raději přednášejme Bohu pohnutky vážené z poznání své bídy, své slabosti, svých chyb, ne abychom omlouvali nebo zmenšovali svou zlobu, ale abychom se otevřeli milosrdenství Božímu a ostatním jeho vlastnostem, jež tím více v nás zazáří, čím hlubší jest poznání naší nicoty.

Nezapomínejme však, že Bůh nepotřebuje, abychom mu vykládali ty pohnutky ve svých modlitbách, aby je poznal a dal se jimi pohnouti; zná je předem a znaje, může se jimi dáti pohnouti, chce-li. Přednášíme je, abychom vzbudili v sobě víru, oživili naději a tříbili se v jiných ctnostech, jež nám mohou prospěti k dosažení účelu našich proseb, jako pokory, pohrdání sebou, úcty k slávě Boží. Přednášíme je konečně, abychom tím Boha uctili, neboť čím více o nich uvažujeme, tím více poznáváme vlastnosti Boží.

V.

Kontemplace jest čtvrtým stupněm vnitřní modlitby, a nejvyšším, kterého duše může dostoupiti za tohoto života. Svatý Augustin ji definuje: *radostný údiv nad pravdou, jež se zjevuje ve všem svém lesku*. Podle něho tedy podstatou její jest údiv. Podle našeho autora záležela by spíše v slasti, které zakouší duše dospěvší těch zářících vrcholů: *Kontemplace jest sama slast, oblažující a občerstvující*. Svatý Tomáš pojímá ji jakožto úkon rozumu, vidění božské pravdy. Valná část mystiků přijala toto pojetí a praví se svatým Bernardem, že kontemplace jest jasné a jisté vidění pravdy. Tím právě se liší od četby a od rozjímání a od prosebné modlitby a jest zvláštním, a to posledním stupněm niterné modlitby. Nemaťme však této kontemplace, kterou nazveme theologickou, s kontemplací filosofickou. Tato se vztahuje na každý předmět poznání, na každou pravdu; ona však se nezabývá než Bohem a věcmi Božími, jeho díly, jeho dobrodiními, jeho působení

bením, pokud vedou k jeho poznání. Kontemplace »theologická« jest cílem života člověkov, a ve vlasti nebeské bude blahem absolutním; tam dospěje své dokonalosti, tam bude čistým a jasným viděním; zde na zemi nemůže jí dosáhnouti, a nazýváme-li ji viděním, není to v tom smyslu, že jest celkovým viděním pravdy, jaká jest sama v sobě; znamená to jen, že vidíme pravdu, pokud slabost zraku lidského na této zemi dopouští.

Kontemplace theologická liší se od filosofické též tím, že není číře spekulativní, ale praktická, a to jak ve svém předmětu, tak v úmyslu kontemplantově. Musí býti praktickou ve svém předmětu. Ač se zabývá Bohem, přemýšlejíc o jeho velebnosti, dobrotě a jiných vlastnostech, nezabývá se jím jakožto poznatelným, nýbrž jakožto hodným slávy, cti, vděčnosti atd. Bez této podmínky nebyla by kontemplací, kterou modlitba má býti korunována, neboť účelem této kontemplace má býti spojení s Bohem. Z toho plyne, že se nemá zdržovati na poli spekulace, nýbrž na poli

praktickém, aby dostihla tohoto nejvyššího a jediného účelu. Má býti praktickou v úmyslu kontemplantově. Tím myslíme, že má směřovati k našemu posvěcení. Můžeme zde uvést slova sv. Ambrože z jeho traktátu o Abrahamovi: *nesedí zahálčivě ten, jenž patří zdaleka*. To praví mluvě o patriarchovi, jenž seděl a pozoroval po obzoru, nepřichází-li nějaký pocestný, aby ho přijal ve svém stanu. A my tvrdíme, že kontemplace, kterouž, pohroužení v klid, vidíme zdáli Boha, má za účel spojití nás s ním, bychom mu dopřáli pohostinství ve svém srdci. Tento odpočinek a tento úkon měl na mysli David, když volal: *Uprázdňte se a vizte, neboť já jsem váš Bůh*. Z toho sv. Bernard uzavřel, že nic nesměřuje tolik k úctě Boží jako tato kontemplace. A proto tolik poctívá Boha, že vychází z čisté lásky k Bohu.

»Dokonalá kontemplace«, praví sv. Tomáš, »vychází z lásky k Bohu«, k čemuž dodává: »A protože takořka dostihuje svého cíle, dochází veliké rozkoše duchovní, která převyšuje všechny radosti pozemské.«

VI.

Ta rozkoš duše, ta vnitřní radost, jež se projevují navenek sladkými slzami, jsou podstatou toho, co theologové mystičtí nazývají »zbožností passivní«, oproti »zbožností aktivní«, která jest aktem volným. Tato zbožnost passivní čili ten pocit duchovní lahody, rodí se v nás bezděčně, aniž k nim přispíváme nějakým pozitivním aktem. Bůh rád nás předchází, osvětluje naši mysl, dotýká se našeho srdce, podněcuje nás k dobrému, a vzbuzuje-li v nás leckdy bázeň, rovněž vlévá v nás lahodnou a líbeznou náklonnost, aspoň nedokonalou, k své božské bytosti a k věcem nebeským. Tímto způsobem Duch Svatý podněcuje a vede duše ke skutkům nadpřirozeným. Když tedy Bůh, přitahuje nás k sobě, rozlévá v našem srdci tu lahodu, možno ty city, pokud nás unášejí k aktům náboženským, nazvati zbožností, třebas by vůle neměla na nich účasti. Jedinou její příčinou jest Duch Svatý, poněvadž jest milostí předstižnou, kterou Bůh udílí neb odpírá,

komu chce. Někdy ji dává též v odměnu předchozí zásluhy, někdy ji odnímá, aby nás pokořil, nás zkoušel a přinutil k uznání své nuzoty.

Zbožnost aktivní a z ní plynoucí radost duchovní jest podstatou svou činná. Prvotní a hlavní příčinou její jest Duch Svatý, působící a spolupůsobící v nás svou milostí. Druhotnou příčinou jest naše součinnost, kterou jsme projevili při modlitbě, a ta probouzí v naší duši větší zanícení k Bohu a snahu zalibovati se mu činy svobodné vůle, povšechnou nebo zvláštní podle námětu našeho rozjímání, podle naší dispozice neb podle hnutí Ducha Svatého. Z toho zanícení se rodí ona lahoda, ona blaženost, které zakouší duše v modlitbě a která jest v ní takořka mízou. Tu sv. Tomáš označil jménem *radosti duchovní*, a mohli bychom o ní užítí slov Žalmistových: »*Rozpomenul jsem se na soudy tvé, Hospodine, a potěšil jsem se.*« »Kdo umí rozjímati, praví sv. Anselm, má to, čeho jest třeba k získání milosti útěchy; kdo nezná toho umění, nedosáhne jí.«

VII.

Dospěli jsme na ten vrchol vnitřní modlitby, kde duše, se zrakem upřeným na pravdu, zakouší blaha v hlubokém odpočinku, podobajíc se (praví Richard a S^{to} Victore) těm ptákům, kteří vznesše se vysoko, zastavují se a s křídlyma rozpiatýma prodlévají jako zavěšení ve vzduchu. Tam přestává vše usuzování, poněvadž jsme dosáhli meze výkonů rozumových. Tato kontemplace jest úkonem prostým, jehož neprovází žádná práce našeho rozumu. V tento stav uvedeni jsme působením tří darů Ducha Svatého, darů rozumu, moudrosti a vědomosti. Darem rozumu postihujeme věci víry způsobem vyšším, než bychom mohli světlem svým a silami přirozenými. Toto vyšší pochopení jest velmi užitečno, jednak utvrzujíc našeho ducha v tom vysokém pochopení pravdy, poněvadž čím více se povznáší, tím více bývá uchváćena podivem, — jednak utvrzujíc náš souhlas, neboť pravda, zvláštní milostí Ducha Svatého lépe jsouc pochopena, jeví se nám tím božstějším a vě-

rohodnější, — jednak konečně dávajíc nám okoušeti největší slasti. K účinkům tohoto daru rozumu se druží představení všech věcí, které svou analogií nebo protivou nám přispívají k většímu pochopení nazírané pravdy. Dar moudrosti a dar vědění přispívají nám tím, že pravdu tu dokazují ne přímo, ani samu v sobě, ani se stránky abstraktní, ale představujíce nám ji jakožto hodnou naší víry a lásky a po stránce praktické. Vždycky k praksi má vše směřovati v kontemplaci. Proto nepřestáváme na spekulativním vidění pravdy, ale činíme ji předmětem úsilí své vůle, aby se upoutala k ní neb k Tomu, z něhož pravda se prýští. Toť nadpřirozený účín darů vědění a moudrosti; první dar působí jej důvody nižšími, druhý důvody vyššími a zejména onou schopností k věcem božským, kterouž dává láska a z níž pochodí ona lahodnost, onen *sapor*, jenž se nacházíme v latinském pojmu *sapientia*.

Ale v blahých těch výšinách nemůže duše setrvati stále. Třeba sestoupiti s toho Táboru. „Slabost těla, praví sv. Řehoř, ne-

dopouští duši setrvati dlouho v těch radostech; vrací se k životu činnému, kdež se krmí vzpomínkami na božskou tu lahodu a udržuje se s vnější strany dobrými skutky, z vnitřní svatými touhami.« Na těch výšinách jest, jak dí sv. Bernard, hranice, dovršení, dokonalost, jest to pokoj, radost Páně v Duchu Svatém, toť ono ticho, jež nastává na chvíli v nebi, o němž mluví Apokalypsa. I v tomto životě můžeme někdy zakusiti onoho blahého ticha a pokoje v nebi, jímž jest duše spravedlivého jakožto sídlo pravdy. Než ach, ani nemine ona půlhodinka, a všecko mizí. Ale uchovali jsme si slastné myšlenky, a ty nám celý den promění ve sváteční hody.

VIII.

Bůh, oddaluje znatelné účinky své přítomnosti, pozývá nás, abychom neustále se modlili, abychom bez přestání běželi po dechu jeho vůní. Třeba si v tuto chvíli vzpomenouti na výslovné doporučení: *»potřebí vždycky se modlili a nikdy neustávat.«*

Nikdy nesmíme ustati, byť i Bůh zůstával hluch k našim prosbám, neboť i to činí k našemu dobrému, když se zdá odvracet od nás oči. »Váhá-li někdy dlouho, praví sv. Augustin, činí to, abychom více si vážili jeho darů, a nikoli aby nám je odpíral. S větší radostí přijímáme to, po čem jsme dlouho toužili; méně si vážíme toho, čeho se nám dostává naručest. Naše duše prosíc a hledajíc, vzpíná se, aby dosáhla toho, po čem dychtí, a tím roste. Bůh pak nám nedává daru hned, aby nás učil velikých věcí velikou touhou si žádati.« Slyšme sv. Jana Zlatoústého: »Dlužno poručiti se Tvůrci; on ví, lépe než my, co nám prospívá, on ví, kterak se naplní naše spasení. Na nás jest bez přestání prositi a nerozrušovati se, odkládá-li Bůh s vyslyšením. Budme trpělivi: on neodmítá našich prosieb, ale chce touto lstí nás učiniti horlivými a přitáhnouti nás k sobě.« Třeba tedy modliti se neustále, a není nám to nemožno. Stanovme si zvláštní chvíle k modlitbě v sebranosti. Nemáme-li dosti volného času, aspoň mezi svými pracemi pozdvihujme

chvílemi mysl k Bohu, na perutích nějaké svaté myšlenky. Toto povznesení myslí jest modlitbou, a bychom i byli sebe více zaměstnáni, bychom sebe více starostíměli, vždy snadno jest nám učiniti to. Nikdy nás práce nezabírá tolik, aby bránila duši v těchto vzletech. Sv. Bonaventura praví: »Modlitba často přerušuj četbu i jiné úkony, aby duch se vždy povznášel k Bohu, od něhož přichází vše pravé dobro.« Tento způsob modlitby není nesnadný, ať jakýkoliv jest náš stav nebo zaměstnání; stačí, abychom se mu naučili a navykli si jej. Zajisté, že kdyby častěji se lidu tato modlitba doporučovala, kdyby věřící byli k ní povzbuzováni, brzy by ji pěstovali a s nemalým užitkem. Zatím však jest k tomu daleko: neví se mnoho o ní, nemluví se o ní, a potom, vyznejme to, potřebí k ní duše nalaďené k věcem duchovním a více po nich žíznící než po věcech pozemských; potřebí k ní horlivosti, která by burcovala paměť, neboť nevychází-li paměť ze srdce, nepotrvá dlouho. Potřebí k ní též cvičby v klidné a vytrvalé modlitbě, z níž by vycházely

vzpomínky, kterých nic nezahladí, jako z velikého ohně vychází teplo, které cítíme ještě dlouho, když v kamnech bylo už dohořelo. Proto jest morálně nutno uchylovati se na modlitby a oddávati se jim nějaký čas, kdy jsme volni ode všech starostí. »Kdo nemyslí na Boha v odpočinku a klidu, praví sv. Augustin, kterak povznese k němu svého myšlení prostřed mnoha prací a trapných starostí? Rozjímej tedy věřící o věcech Božích ve chvíli prázdné a tu hledej si potravu, která by mu dala síly k dobré práci, aby ve svém jednání neklesl.«

IX.

Ježíš Kristus sám nám radí tuto panickou plachost a hlubokou pokoru, které nabádají duši, aby se k modlitbě vzdálila hluku světa i pohledům lidským, nežádajíc si zalíbiti se nikomu než Otci nebeskému.

»Modlíš-li se, pravil, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře za sebou a modli se Otci, jenž vidí ve skrytě.« Uzavřeným pokojíkem jest usebrané srdce, v němž se máme mo-

dliti k Bohu v duchu, s ústy zavřenými, se smysly odpočívajícími, chránění roztržitosti. Duše má užítí všech prostředků, aby vytrvala v této vnitřní samotě a ubránila se všemu, co by ji mohlo rozptýlit. I za největších zmatků vnějších dlužno si zachovati sebranost. Prostředků jest mnoho, a zvláště užitím jich poznáme, které jsou nám nejvhodnější. Všecko zde na prvním místě záleží na milosti Boží, poněvadž vše zde jest řádu nadpřirozeného. Přede vším třeba si vyprošovati pomoci Boží a zasloužiti si jí pokorou, čistotou srdce a častou a pozornou modlitbou. Potom obraťme pozornost na své mohutnosti duševní i na své tělo. Statečně si podmaňme své tělo: ať chutě slouží duši v modlitbě, snášejíc trýzeň, nudu, námahu. Mocně nám též pomáhají střídmost, jež usnadňuje výkony rozumu, přemáhání náruživostí, nevinnost života, konání dobrých skutků. Konečně jest třeba poraditi se s duchovním vůdcem. Jest obyčejnou cestou Prozřetelnosti pokořovati člověka člověkem, osvěcovati a vésti ho učiteli a představenými. Tato

cesta se ukládá zejména těm, kteří začínají, ale též pokračujícím i dokonalým; jest nutna nevzdělaným i učeným a moudrým, neboť i tito se mohou klamati a zpyšněti, nesvěří-li se vůdci a neucházejí-li se u něho o pomoc.

X.

Pozorujeme-li řadu úkonů, z nichž se skládá vnitřní modlitba, snadno jest poznati, že jsou to vesměs úkony rozumu a vůle. Rozum přijímá světlo víry, která jest základem modlitby, rozum nás vede k Bohu, abychom s ním mluvili a ctili ho. Rozum též předkládá pravdy k rozjímání a nalézá předmět kontemplace. Rozum nám ukazuje potřeby, za něž máme prositi, dobrodiní, za něž Bohu děkovati a chváliti ho, hříchy, z nichž se mu vyznávati, a rozněcuje naši horlivost.

Neméně význačná jest úloha vůle. Z vůle vycházejí vzněty a touhy, jež se rodí při rozjímání věcí nebeských. Mohou se upínati ke všelikým ctnostem, neboť o všech

rozjímáme. »Neklame se, praví sv. Jan Zlatoustý, kdo tvrdí, že modlitba jest příčinou všeliké spravedlnosti a všeliké ctností.« A toť pravda netoliko proto, že modlitbou jich získáváme od Boha, ale že v modlitbě se konají akty všech ctností. První z nich ovšem jest nábožnost, která jest jejich vůdkyní a královnou, spojujíc pod sebou všechny ostatní a duši vedouc ku spojení s Bohem. Proto úloha vůle při modlitbě jest nejdůležitější. Také smysly a obraznost jsou zde činný, a to ve službách oněch dvou mohutností, i možno právem volati s Davidem:

*Srdce mé i tělo mé zplesaly radosti
oúči Bohu živému.*

XI.

V řadě úkonů rozumu a vůle, z nichž se spřádá rozjímavá modlitba, jistě že první jest zbožná myšlenka, vztahující se k sledovanému účelu, a myšlenka ta, předcházející všeliké hnutí naší vůle, přichází od činitele vnějšího a od milosti vzbuzující. Vězme však, že zrození té myšlenky závi-

sívá často na naší pozornosti. Neběží tu ovšem o první svatou myšlenku celého našeho života, ale o myšlenku, která nás má přivést k modlitbě v ten den a v tu hodinu. Tato pozornost jest dvojí: vzhledem k Bohu a vzhledem k člověku.

K pozornosti vzhledem k Bohu náleží modlitby přípravné, kterými si vyprošujeme spasitelných myšlenek; avšak modlitby ty předpokládají už jisté milosti dříve udělené. Božské vzbuzení, z něhož vytryskne inspirující myšlenka, jest tedy značně závislé na dobrém užití darů dříve nám udělených, na svatosti života a na dobrých dispozicích přítomných. Z toho vyplývá, že je-li myšlenka zbožná počátkem a příčinou modlitby, která po ní následuje, nicméně jest i ona účinkem modlitby, která před ní předcházela. Ano, všecko se víže navzájem, vše je sřetězeno a spojeno jakoby v kruh; ale všecko se také vysvětluje. Modlitba, která předchází, jest příčinou milosti, že se nám dostává myšlenky, avšak příčinou morální, poněvadž si jí zasluhujeme; kdežto my-

šlenka jest příčinou modlitby na způsob hnutí fysického (*motio physica*), na ten způsob, jako rozum hýbe vůlí. Jest tudíž s velikým užitkem konati dobré skutky na ten úmysl, abychom si zasloužili potom od Boha svaté myšlenky a vůle rozjímati a modlití se. Někdy, dokonce když ani nemáme toho úmyslu, Bůh nám udílí toho dobrodiní za to, že jsme dobře užili některých jeho darů. Vůbec jest důležité spolupůsobiti s první milostí Boží: myšlenkou nabádající nás k rozjímání, abychom obdrželi milost druhou: vroucnost v modlitbě.

K pozornosti vzhledem k člověku náležejí prostředky, jichž užívají mistři duchovního života, aby vzbudili a oživili vzpomínku na Boha, touhu po modlitbě a po myšlenkách, jež by nás k ní vedly. Vizme některé z těch prostředků. Máme-li modlitbu rozjímavou konati ráno, třeba dbáti, aby duch se jí zaujal dříve než jakoukoli jinou myšlenkou. K tomu přispívá obíratí se jí už večer před spaním, aby touto myšlenkou zavíral se den uplynulý a začínal nový. Dlužno-li modlitbu odložit na ho-

dinu pozdější, třeba stanoviti si k ní hodinu určitou, aby v tu chvíli hodiny samy nás na ni upamatovaly. Jest výborným zvykem konati rozjímání vždy tutéž hodinu; takto přirozený běh věcí a obyčej velmi pomáhají paměti. Konečně jest výhodno míti na očích nějaká viditelná znamení, která by nám přivolávala vzpomínku na Boha. Ze vzpomínky té se rodí rozjímání. Rozjímání rodí touhu, která zase jest východiskem jiných úkonů, jež v sobě uzavírá modlitba niterná. Touto pozorností lidskou, která se projevuje těmi zbožnými pomůckami, nesmíme pohrdati, třeba zde vše má být nadpřirozené. Ostatně i zde působí víra a milost: jsouť projevem toho spolupůsobení, jehož Bůh od nás požaduje a k němuž nás nabádá Moudrost, řkouc: *Před modlitbou připrav duši svou.*

Třeba však postoupiti ještě dále a míti dobrou vůli, pevně uváženou, účinnou vzhledem k Bohu, k jeho úctě i k modlitbě. Bez této dobré vůle duše zůstává nehybna. Zajiště myšlenka na Boha, o níž jsme právě mluvili a která má vše předcházeti, může

býti tak jasná, tak prudká, že ihned nás zplna uchvátí. Příklad ten není nemožný a vysvětluje se hojnou milostí aktuální, šťastnou predisposicí nadpřirozenou, z nichž se rodí veliká světla a veliká habituální láska k Bohu. Obyčejně však tomu tak nebývá; musí zasáhnouti vůle a pohnouti ducha k rozjímání věcí božských; to svaté rozjímání jest zdrojem všelike dobré touhy; ono v nás rozněcuje lásku k Bohu a rodí jiné city zbožné, jichž zakoušíme. Nuže v této lásce, v těchto pocitech záleží to, co nazýváme podstatnou zbožností, zbožností aktivní, která nás naklání k modlitbám. Modlitby zase dodávají naší niterné modlitbě vroucnosti, trvalosti, ano právem možno říci, že zbožnost dává naší niterné modlitbě dokonalosti a jest jejím životem. Ona jest také zdrojem radosti, kterou jsme zaplaveni, když dospějeme k nazírání svého milovaného Boha a bohatých pokladů, které nám on otvírá.

XII.

Třeba vším úsilím pěstovati vnitřní modlitbu: nabádajíť nás k tomu duchovní účinky, jež z ní plynou. Ovšem rozjímání není příkazem, ale praví-li se, že je toliko radou, nemíní se tím, že se hodí více pro tu než pro onu třídu věřících. Rozjímání je užitečno všem; proto se k němu nabádají všichni. Není-liž víra společným údělem všech dítek Církve? Kterak by tedy rozjímání pravd víry nebylo pro všecky? Jako víra jest základem, kořenem svatosti, tak rozjímání tajemstev víry jest mocným prostředkem k rozmnožení a vzrůstu svatosti v duších, a toho prostředku všichni mají potřebí. Nikdo se nemůže vymlouvatí nevědomostí nebo nedostatkem času. Viděli jsme již, že v tom není vážných překážek. Každý člověk užívající rozumu a mající víru jest způsobilý vystoupiti na některý stupeň nebeského žebře, třeba by jich jen málo dostoupilo až na vrchol. Ani hříšník se nevyklučuje z této svaté cvičby; ano tomu je potřebnější než komu

koliv jinému. Jest proň na výsost důležité, aby rozjímal o svém bídném stavu, o nebezpečích, v nichž vězí, o dobrotě Boží, o blaženosti věčné. A netíhne-li již ke hříchu, snad ještě neodpykal svých spáchaných nepravostí. Nuže, což jiného vyloudí ze srdce jeho zdroj očistných slz než pokorná modlitba, a co ho spíše přiměje k pokorné modlitbě, než patření na svou bídu a pocit vlastní nuzoty? Co pak se týče hříšníka, který páše nepravost a libuje si v ní, takový ovšem je velmi dalek vnitřní modlitby a stěží by se jí mohl oddati. Leč přece není jí zcela neschopen. Jeho zemdlené srdce může na chvílku zakusiti oškli-vosti a obrátiti se na okamžik k Bohu; kéž by z toho těžil a porozjímal o věčnosti, o jejích trestech a mukách — touto cestou strhá zhoubné řetězy, jež ho poutají, neboť Bůh mu dá milost, která bude ovocem meditace.

XIII.

Jest tedy věrná pravda, že svatá cvičba niterné modlitby, takto pojaté a konané, povznáší nás od země k nebi a zjednává nám slávu nejčastějšího, nejdůvěrnějšího styku s Bohem, jaký zde na zemi možno míti. »Kdo by nežasl, volá sv. Jan Zlatoústý, a kdo by se nedivil té dobrotě a pečlivosti, jakou k nám Bůh projevuje, uděluje nám té veliké cti, že se s námi baví a ukládá naše přání do svého lůna? Koli-krátkoli totiž trváme na modlitbách, tolikrát rozmlouváme s Bohem.« Ba ještě více: tímto svatým cvičením bereme podíl, aspoň pokud stav našeho vyhnanství to dovoluje, na blaženosti nebeské, takže v něm záleží v pravdě štěstí tohoto života. Toť ono štěstí, jehož zakoušela Maria Magdalena u nohou Ježíšových, a Mistr prohlásil, že vyvolila nejlepší částku, kterou podrží na věky. Toť ono štěstí, které maluje papež svatý Lev, když ve své VIII. řeči o postu ukazuje duši, povznášející se nad potřeby hmotné, unikající z poroby smyslů

a uchylující se do svých nejčistších a nejvyšších myšlenek jako do nějaké neporušitelné svatyně, v níž za mlčení všech vášní pozemských se učí ve svatých rozjímáních a okouší slasti věčných. Život nynější má býti přípravou na život ve vlasti naší nebeské; nuže, záleží-li život tam nanebi v tom, že blahoslavenci patří na Boha a chválí ho, vyplývá z toho, praví sv. Augustin, že i příprava naň musí býti již účastí na témž patření a téže chvále. Proto týž sv. Otec nazývá blaženými ty, kteří dostoupili nejvyššího stupně modlitby, toho stupně, na němž se obcuje s Bohem a zří se jeho božská krása. A jak by nebyli šťastni, když jejich rozum i jejich srdce již se oddávají tomu svrchovanému úkonu, který má ukojovati všecky jejich touhy po celou věčnost? Přece však, byť to štěstí bylo jakkoliv veliké, neuspokojuje nás ještě úplně, a musíme prositi Boha, aby nás vedl od ctnosti ke ctnosti, až na horu Sion, kdež nalezneme pokoj neměnný. »Ať žádný věřící, píše sv. Augustin, byť sebe více byl pokročil ve zbožnosti, neřekne Dosti, neboť řekne-li to, zastavuje se na

cestě před koncem své dráhy. Kráče
tedy, až dospějeme tam, kam nás Cesta vede.
Nezastavme se nikdy, dokud nedorazíme
v ono trvalé bydliště naprosté doko-
nalosti a věčné radosti.«

OBSAH

Předmluva

List Doma Guiga bratru Gervázovi —

Věnování prvotin života klášter-
ního 7

I. Rajský žebřík a jeho čtyři pří-
čle. — Jejich definice 8

II. Úkol jednotlivých stupňů. —
Příklad 9

III. Pozorné rozjímání zpytuje vše-
cko. Touha a žízeň duše, kterou
jediný Bůh může ukojiti 10

IV. Duše rozohněná láskou prosí po-
korně Boha, aby se jí daroval 14

V. Božský Ženich přibíhá k duši a
naplňuje ji dary; toť chvíle na-
zírání (kontemplace) 15

VI. Známky příchodu božského Že-
nicha, slzy radostné a sladké 16

VII. Blaze jest na hoře Tábor, ale
božský Ženich se brzy vzdaluje 18

VIII. Důvody, pro které Ženich se vzdaluje. Duše však má ho provázeti, tíhnouc srdcem k nebi	19
IX. Duše má bdíti nad sebou a žíti v sebranosti; Ženich jí nepouští s mysli, jest žárlivý	20
X. Úkony čtyř stupňů v souhrnu	22
XI. Jak úkony ty na sobě závisí	23
XII. Třeba postupovati a sestupovati od stupně k stupni	25
XIII. Neštěstí a hřích těch, kdož okusivše slasti kontemplace, vracejí se k životu roztržitému a hříšnému. Bůh vždy rád odpouští. V blahu kontemplace třeba se modliti za ty, kteří jsou na prvních stupních	28
Výklad Suarezův	32

K A R M E L

Pořádá Antonín Stříž

3.

S C A L A P A R A D I S I

—

Přeložil Antonín Stříž

Upravil V. H. Brunner

Vytiskla Průmyslová tiskárna v Praze

Vydala v počtu 500 číslovaných výtisků.

z nich 50 na holandském japonsku

nakladatelská společnost

R O Z M A C H

v Praze II., Voršilská ul. č. 3

L. P. 1925.